

Ahbariğimizi koruyamadık!

Sungur Savran

Güvercinimizi vurdular! Onu koruyamadık! Son aylarını, belki de yıllarını bir “güvercin tedirginliği”nde yaşadığını yazıyordu son yazılarından birinde: “Tıpkı bir güvercin gibiyim...Onun kadar sağıma soluma, önüme arkama göz takmış durumdayım” diyordu o güzel Türkçesiyle. Onu öyle tedirgin yaşatmalarına izin verdik. Sonra kıydılar ona. Oysa o her şeye rağmen Türkiye’nin kendisine kıymayacağını umuyordu: “Evet kendimi bir güvercinin ruh tedirginliği içinde görebilirim, ama biliyorum ki bu ülkede insanlar güvercinlere dokunmaz” diye yazmıştı aynı yazısında. Dokundular.

“Ahbariğimizi”, kardeşimizi koruyamadık. Yiğidimiz aslanımız vuruldu. O Anadolu’nun en kadim halklarından olan Ermenilerden arda kalan az sayıda kardeşimizin sesiydi. Türk ve Ermeni halkları arasında kardeşliğin sesiydi. Biz çokuz, çoktuk. O biricikti, yoktu onun gibisi. Ahbariğimizi koruyamadık.

Ben birkaç yıl önce ona bir söz vermiştim. Faşistler onu tehdit edince bir açık mektup yazmıştım ona şöyle seslenmiştim:

“Faşistler, yazdığın sekiz yazılık bir dizinin bir tanesinden bir cümleyi yazının içinden cımbızla çekiyorlar ve seni Türk düşmanı ilân ediyorlar. Sen Ermenilerin bir bölümünü bugüne kadar sürdürdükleri politik yaklaşımdan vazgeçmeye, Türklerle dostluğa çağırırken, onlar senin Türk düşmanı olduğunu ileri sürüyorlar! Sonra da seni alenen tehdit etmeye cüret ediyorlar. Senin “hedefleri olduğunu” ilân ediyorlar. Savcılar bu açıklamayı şiddete teşvik suçu saymayacaklarsa hangisini sayacaklar? Onları bilmem, ama senin kılına doku-

nulursa, Türkiye'nin demokratları, sosyalistleri ve enternasyonalistleri bunu bütün Türkiye Ermenilerine yapılmış bir saldırı sayacak ve bu işin peşini bırakmayacaklardır.

Seni geç tanıdım Hrant ve çok az tanıdım. Ama sen benim için sadece Hrant değilsin ki! Sen benim Jirayr amcamsın. Bana, ağabeyim Can ile birlikte daha kısa pantolonlu iki çocukken müziği sevdiren, nükteleriyle yaşama sevinci veren, zarafeti öğreten adamsın. Eliz teyzemsin, on-on beş yıl boyunca annemle hayatının her sırrını paylaşan, bizim başımızı okşayan. Lise çağымda her şeyi konuştuğum, birlikte nice sevinçler yaşadığım, birçok sıkıntımı paylaştığım Levon'sun. Pangaltı'daki kışlık, Kınaltada'daki yazlık evinde beni sofrasına oturtur ve geceleri ağırlarken sanki üçüncü çocuğu imişim gibi davranan Takvor amcamsın, maalesef adını hatırlayamadığım karısımsın. Daha sonra, aynı işyerini paylaşmaktan hayatımda en büyük zevki duyduğum insan olan, beni Samatya'daki evinde Ermeni mutfağının en güzel mezeleriyle ağırlayan, çevresindeki herkese "ne güzel, yaşıyorum" dedirtecek kadar hayat dolu kızkardeşim, "kuyriğim" Araksi'sin, onun kocası Vartan'sın, oğlu Sevan'sın. Adımı saymakla bitiremeyeceğim nice sevgili öğrencimsin.

Sen benim için onlarsın, çünkü sezgilerine ve yargılarına çok güvendiğim bir insan senin nasıl insan bir insan olduğunu anlattı bana. Ama asıl, Agos'u, belki de tarihe Ermenilerle Türklerin kardeşleşmesinde en önemli rolü oynamış yayın olarak geçecek olan Agos'u yıllardır bunca güçlüğe rağmen çıkarmakta en büyük çabayı gösterenlerden olduğun için onlarsın.

Sana dokunulursa, benim canım acır."

Onun kılına dokundular ve ben, biz onu koruyamadık.

Hrant'ı öldürenler, Ermenilerle Türklerin kardeşliğine de bir kurşun sıktılar. Çünkü o bütün hayat pratiğini bu iki halkın kardeşliğini yeniden kurmaya adanmıştı. Pek yüce Türk adaletinin mahkûm ettiği yazı dizisinde tam da bunun koşullarını anlatmaya çalışıyordu. İki koşul görüyordu kardeşlik için: biri, Ermenilerin kafalarındaki, ruhlarındaki, damarlarındaki Türk saplantısını aşması; öteki ise Türklerin 1915'te Ermenilere uygulanan katliamı, soykırımını kabul etmesi. Ne kadar acı! Pek yüce Türk adaleti onu Türklere yönelik nice uyarısından, eleştirisinden, ricasından dolayı değil, Ermenilere yönelik eleştirilerini ortaya koyduğu bir yazısından dolayı mahkûm etti. Yani kardeşliğe karşı karar verdi. Ve böylelikle toplumda suçlu görülmesinin koşullarını oluşturdu, ölümüne giden yolu açtı. Şimdi artık her iki halka da dönüp yalvaracak o sıcaık ses yok. Ermenilerle Türkleri yeniden kardeşleştirmek nasıl mümkün olacak?

Hrant, Anadolu'nun o güzel söyleyişini çok kullanırdı: dostlarına "Ahmedim" ya da "Zeynebim" diye hitap ederdi. O bizim Hrantımızdı. Hrantımızı koruyamadık.

Son darbe

1915 ne zaman tartışılrsa, faşistlerin kanına dokunur, ulusalcılar “emperyalizmin oyunu”ndan dem vurur. İkisine de sormak gerek: Ermeniler Anadolu topraklarının en kadim halklarından biri değil miydi? Kimse bu soruya “hayır” diye cevap veremez. Sayı tartışmalı olabilir, ama 20. yüzyılın başında Anadolu’da milyondan fazla Ermeni yaşadığını kimse yadsıyamaz, zaten yadsımıyor. O zaman bir ikinci soru soralım: Anadolu topraklarında ve İstanbul’da bugün kaç Ermeni yaşıyor? On binlerle sayılmıyor mu Ermeniler? O zaman şu sonuca varmak zor mu? 1915’e ne dersiniz deyin! Ama tehcir ve katliam Ermenilerin binlerce yıllık topraklarından sökülüp atılmasına yol açmadı mı? Bir halkın atalarının, analarının mezarlarının bulunduğu topraklardan koparılıp atılması ne demektir? Bu mezalimi “Türklük” gibi bir kavramın ardına sığınarak onaylayabilecek biri kendine insan diyebilir mi?

Hrant’ın katili, hayır katilleri, padişah Abdülhamid’in 1895’te başlattığı, Teşkilat-ı Mahsusa’nın 1915’te bütün Ermenileri kapsayacak biçimde genişlettiği kirli işe son fırça darbesini vurmuş oluyorlar muhtemelen. Hrant, Türkiye Ermenilerinin gür ve cesur sesiydi. Hrant’ın katli ile birlikte Ermenilerin artık Türkiye topraklarında kendilerini emniyette hissetmesi mümkün müdür? Bir halkı binlerce yıl yaşadığı topraklardan son bireyine kadar sökülüp atacaksınız. Sonra da bu eleştirilince eleştirenlere “kansız” diye saldıracaksınız. Nasıl kansız oluruz? Sizin alçaklığınız karşısında kanımız donuyor!

“Kurşunlar Türkiye’ye sıkılmış”mı!

Şimdi bir koro tutturmuş, kendilerini edebiyat yapıyor sanarak, Hrant’ın başına sıkılan kurşunların aslında Türkiye’ye sıkılmış olduğunu tekrarlayıp duruyor. Hrant’ın katili Türkiye’de yükselen şoven milliyetçilik, ama bu ölüm karşısında bile bencilliğin doruğunda dolaşan bu dar kafalılar Türkiye’yi mazlum göstermeyi marifet sayıyorlar. Hayır! O kurşunlar her şeyden önce bir Ermeni’ye atılmıştır! Sonra da bu topraklarda halkların kardeşliğine, enternasyonalizme. O kurşunlar Türkiye’nin kanlı derin devletinin ve rezil ideolojik ortamının bir ürünüdür. Bu da Türkiye’dir, işçiler de, emekçiler de ezilenler de Türkiye. Hrant’a atılan kurşunlar, enternasyonalizme atıldığı içindir ki, vurulan aynı zamanda işçilerdir, emekçilerdir, ezilenlerdir. Çünkü halklar arasında düşmanlık tohumları, her zaman ezenlerin işine yarar, her zaman ezilenlerin aleyhine işler.

Aynı koro, biktırırçasına “karanlık güçler”in yeniden iş başında olduğundan dem vuruyor. Mızrak kılıfa sığmayınca, herkes “kulağı kesik” konuşmaya başladı. Susurluk ve Şemdinli’den sonra, derin devletin ya da kontrgerillanın

bütün siyasi cinayetleri başbakanlık tarafından yazdırılmış resmi devlet raporlarına bile (1997 tarihli Kutlu Savaş raporu) geçtikten sonra, birkaç akılsızdan başka kimse bu tür cinayetleri “mezczup işi” diye niteleyemiyor. Cinayetin ardından gerçekten bir mezczup çıksa bile, akli başında herkes bilecek ki, onu çıldırtan derin devletin talimatıdır!

Bu yüzden herkes sözleriyle gerçeğe rüşvet vermeyi gerekli görüyor. Ama kontrgerillaya “karanlık güçler” adını takarak. Behey allame-i cihan, çıkar televizyona “karanlık güçler”den söz edersiniz, sanır mısınız ki halk budaladır, size kanacak? Siyasal olarak gözü açılmamış sığırçık bile bu işleri, Tansu Çiller’in 1996-97’de kullandığı deyimle, “devlet için kurşun atan da, kurşun yiyen de şereflidir” diyenlerin örgütlediğini bilmiyor mu sanırsınız? Edepsizliğin bu kadar yayıldığı, on yıl önce “bin operasyon yaptık” diyen Mehmet Ağar’ın bugün demokratlığa soyunduğu bir ülkede, hangi gafil gün gibi ortada olan güçlere, derin devlete ya da kontrgerillaya “karanlık güçler” der? Siz o kadar zavalı-sınız ki, daha şeylerin adını bile koyamıyorsunuz! Sizin bütün sisteminiz o kadar zavallı ki, ekranları daha şeylerin adını bile koymayı bilemeyenlere ya da cesaret edemeyenlere teslim ediyor. Sizi güya halkı aydınlatın diye çağırıyorlar, siz bilgiç bilgiç konuşuyor ve “karanlık güçler” edebiyatınızla halktan her şeyi saklıyorsunuz. Bakın, siz Susurluk’u koruduğunuz, faillerinin yargılanıp mahkûm edilmesi için, kontrgerillanın dağıtılması için mücadele etmediğiniz içindir ki, onlar yeniden cesaret kazandı ve Hrnt’ı vurdu.

Haydi siz bu düzenin figüranları-sınız, soytarıları-sınız, göz boyayıcıları-sınız. Ya Recep Tayyip Erdoğan’a ne demeli? “Karanlık güçlerin bu kez Hrnt Dink’i hedef seçmesi manidar”mış! Sizin “mana”larınızı size bırakıyoruz. “Karanlık güçler” de ne oluyormuş? Siz bu ülkenin başbakanı değil misiniz? Dört yıldır bu ülkeyi siz yönetmiyor musunuz? Böyle karanlık güçler varsa neden aydınlığa çıkarmadınız, söküp atmadınız bunları? Avrupa Birliği uyum yasalarının Türkiye’yi demokratikleştirdiğini söyleyip pek övünüyordunuz. Bir gazeteci fikirlerini yazdı diye katlediliyorsa, demokrasi bunun neresinde? Size bir tek-lifim var: gelin bütün o uyum yasalarını çöpe atın! Onun yerine kontrgerillayı “karanlık”tan aydınlığa çıkarın, bütün cinayetleri, komploları ve belgeleri halka açıklayın, bütün siyasi ve idari sorumluları, tek bir sorumluyu korumadan (Şemdinli’den sonra “nereye gidecekse gider” dememiş miydiniz?) yargılayın, hapse atın. Bakın Türkiye o zaman demokratikleşiyor mu, demokratikleşmiyor mu? Bakın bu alçaklar bir daha kolay kolay cinayet işliyor mu?

Ama yapamazsınız. Bunu ancak bu düzenden çıkarı olmayanlar yapacak: bugün aldatmaya çalıştığımız işçiler, kentin ve köyün yoksulları, bütün emekçiler, bütün ezilenler. Bir işçi-emekçi iktidarı kurulduğunda bütün “karanlık güçler” tir tir titreyecek.

Ama siz, siz iflas bayrağını çektiniz. Önümüzdeki dönem muhtemelen ci-

nayet üstüne cinayet gelecek. İyisi mi, bir an evvel çekilin gidin. Bu ülkeyi Karagöz-Hacivat oyunu misali yönetir gibi yapanlar değil, halkın gözündeki perdeyi yırtıp atacak olan işçilerin ve ezilenlerin temsilcileri yönetsin.

En güzel bayrak!

Dün saatler boyu Agos gazetesinin önündeydik. Ahbariğimizin, kardeşimizin, yiğidimizin aslanımızın vurulup yattığı yerde acımızı paylaştık, faşistlere ve kontrgerillaya meydan okuduk. Akşam saatlerinde Agos çalışanları Hrant'ın büyük boy bir bez fotoğrafını, gazete bürosunun penceresinden sarkıttılar, balkonun demirlerine bağladılar. Ama uzunca bir süre, onlar alt tarafından da bağlayana kadar, fotoğraf esen sert rüzgârda bir o yana döndü, bir bu yana. Hrantım orada bir bayrak gibi dalgalandı durdu!

Avrupa Birliği'ni torununa miras bırakmak isteyen, demokratlığından geçilmeyen Ertuğrul Özkök daha geçen gün yazıyordu: orada burada temiz ve büyük Türk bayrakları görmekten çok mutlu oluyormuş. Hatta Hürriyet geçen yıl "en güzel on Türk bayrağı" yarışması bile yapmış. Siz de görmüyor musunuz? Olmadık yerlere devasa Türk bayrakları asılmaya başladı. Kürtlere karşı şovenizmi yükseltenler, iliğine kadar sömürülen halkı milliyetçilikle oyalamaya çalışanlar, ABD ve İsrail'le kol kola girip "Kurtlar Vadisi" raconu çekenler bu bayraklara sarılarak zehirliyor halkı.

Türkiye'nin en güzel bayrağı dün Osmanbey'de Agos gazetesinin önünde dalgalandı. O bayrak hiçbir dar kafalının anlayamayacağı bir davanın, halkların kardeşliğinin bayrağıydı. Hrant bu topraklarda ebediyete kadar halkların kardeşliğinin simgelerinden biri olacak. İşçi sınıfı Türkiye'de ve bütün bu bölgede sosyalist bir devrimle bu zulüm düzenini devirdiğinde, aht olsun, Hrant'ın resmini Agos'tan Ağrı Dağı'na, oradan Erivan'a kadar her yere asıp yeni kuşaklara halklar arasına zehir sokmaya çalışanlara karşı nasıl mücadele ettiğini anlatalım. Anlatalım ki, bir daha kimse buna kalkışmasın!

Huzur içinde yat, ahbarik! Sen bizim yüreğimizde bu toprakların büyük enternasyonalistlerinin panteonuna şimdiden yerleştin. Birkaç yıl önce sana "dünya ahret kardeşimsin" demiştim. Sen sadece benim değil, bir avuç zalim ve hain dışında bütün Türklerin kardeşisin. Sen kendi yöntemlerinle enternasyonalizmi hayatın pahasına savundun. Biz de kendi yöntemlerimizle senin bayrağını, yeryüzü Türkü ve Ermenisi, Kürdü ve Rumu, Lazı ve Gürcüsü ile bütün halkların ortak evi olana kadar yüksek tutacağız. Ve o güzel günde senin ve nice devrimci enternasyonalistin resimleri altında gençlik hep bir ağızdan haykıracak: "Ne mutlu enternasyonalistim diyene!"